

บทที่ 4

ผลการวิจัย

4.1 การศึกษาผลการยกระดับและปรับปรุงกิจกรรมการพัฒนาชุมชนโครงการหลวงให้เข้าสู่ “มาตรฐานชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน” ต่อเนื่องจากปีงบประมาณ พ.ศ.2560

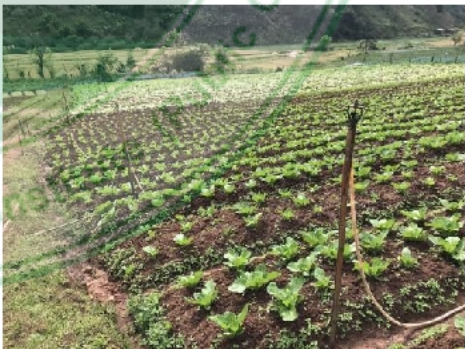
ดำเนินงานและสนับสนุนชุมชน 12 ชุมชน ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง โดยแบ่งเป็นกิจกรรมพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้ ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชน และด้านความเข้มแข็งของชุมชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลง

จากความร่วมมือของทุกภาคส่วนทั้งนักวิจัยและนักพัฒนาภายใต้การกำกับดูแลของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี และคณะทำงานของมูลนิธิโครงการหลวงในแต่ละพื้นที่ อาทิเช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น อุทยานแห่งชาติ หน่วยจัดการต้นน้ำ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และโรงเรียน ส่งผลให้ระดับการพัฒนาของชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ 12 แห่ง ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกิจกรรมที่ต้องพัฒนาเพิ่มจากผลการประเมินระดับการพัฒนาชุมชนก่อนเข้าร่วมโครงการ แบ่งเป็น กิจกรรมที่ชุมชนดำเนินการเองและกิจกรรมที่ชุมชนดำเนินการร่วมกับหน่วยงาน

ตัวอย่างกิจกรรมเพื่อยกระดับการพัฒนาให้เข้าสู่มาตรฐานทั้ง 4 มิติ 32 ตัวชี้วัด เช่น การปลูกข้าวนา น້าน้อยที่ช่วยประหยัดน้ำและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การให้น้ำในระบบน้ำหยดที่ช่วยลดการใช้น้ำ การดูแลรักษาป่าต้นน้ำและปลูกไม้ใช้สอยบริเวณบ้านหรือพื้นที่สาธารณะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ การขยายพันธุ์พืชท้องถิ่น พืชหายาก เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของพรรณพืชในป่า และคัดเลือกพืชบางชนิดมาต่อยอดพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ สร้างรายได้ให้กับชุมชน การทำความสะอาดครัวเรือนและชุมชน การปรับปรุงระบบการจัดการของเสียโดยเฉพาะขยะมูลฝอย น้ำทิ้งจากครัวเรือน และฟาร์มเลี้ยงสัตว์ การลดการใช้พลังงานไฟฟ้าและเชื้อเพลิง การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน การพัฒนาองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการดำเนินงานและสนับสนุนกิจกรรมร่วมกับชุมชนที่เข้าร่วมทั้ง 12 แห่ง

กิจกรรม	ภาพประกอบ
มิติที่ 1 ด้านการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	
1.1 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการเพาะปลูกพืช - การรับรองพืชอาหาร GAP	

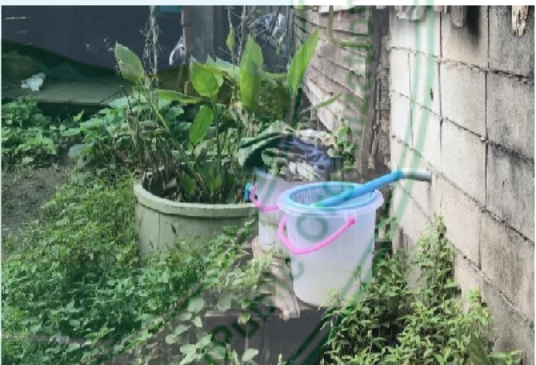
กิจกรรม	ภาพประกอบ
1.2 เกษตรอินทรีย์ - การรับรองพืชผักอินทรีย์	
1.3 การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน - การใช้หรือทำปุ๋ยอินทรีย์ - การฟื้นฟูดิน (พืชคลุมดิน/หมุนเวียน)	
1.4 รูปแบบที่เหมาะสมในการใช้น้ำเพื่อการเกษตร - การให้น้ำแบบประหยัด (ผัก) - การให้น้ำแบบประหยัด (ข้าว)	
1.5 การรักษาคุณภาพน้ำ	

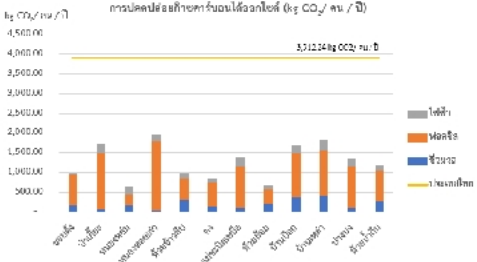
กิจกรรม	ภาพประกอบ
- การตรวจคุณภาพน้ำเพื่อการทำเกษตร	
1.6 ระบบการเลี้ยงสัตว์ที่ติดบนพื้นที่สูง - การรับรองปศุสัตว์ GAP (เฉพาะฟาร์ม)	
1.7 การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร และ/หรือ ยานพาหนะที่ใช้น้ำมัน - การใช้เครื่องจักรกลเกษตรแบบประหยัดพลังงาน	

มิติที่ 2 ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้

กิจกรรม	ภาพประกอบ
2.1 การปลูกป่าชาวบ้าน - การปลูกป่าชาวบ้าน - การกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่เกษตร	
2.2 การฟื้นฟูและการอนุรักษ์พืชท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ - การปลูกพืชท้องถิ่นในครัวเรือน/พื้นที่ธรรมชาติ - การปลูกพืชหายาก/ใกล้สูญหายไปจากชุมชน	
2.3 การปลูกไม้ริมถนนในชุมชน และ/หรือในพื้นที่สาธารณะของชุมชน - การปลูกไม้ยืนต้นริมถนนหรือพื้นที่สาธารณะในชุมชน	
2.4 การฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ	

กิจกรรม	ภาพประกอบ
- การปลูกและอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นบ้านของชุมชน	
มิติที่ 3 ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชน 3.1 การมีสุขอนามัยชุมชนที่ดี - การมีและใช้ส้วม - การรับรองบ้านสะอาด - การรักษาคุณภาพน้ำดื่มน้ำใช้ของชุมชน	
	
	
	

กิจกรรม	ภาพประกอบ
3.2 การจัดการของเสียที่เกิดขึ้นในชุมชน/ครัวเรือน - การจัดการขยะภายในครัวเรือน - การจัดการขยะของชุมชน - การจัดการน้ำทิ้งครัวเรือน	

กิจกรรม	ภาพประกอบ
- การตรวจคุณภาพน้ำทิ้งจากครัวเรือน	
3.3 การจัดการสิ่งปฏิกูลและน้ำเสียจากสัตว์เลี้ยง - การจัดการสิ่งปฏิกูลจากฟาร์มปศุสัตว์ (บ่อแก๊สชีวภาพ/หมูลุม) - คุณภาพน้ำทิ้งจากฟาร์มปศุสัตว์	
3.4 การประหยัดพลังงานและทรัพยากร - การประหยัดไฟฟ้า-พลังงานภายในครัวเรือน	การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมการเกษตร การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมการเกษตร (kg CO₂e / คน / ปี) ภาพที่ ๓ การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมการเกษตร

กิจกรรม	ภาพประกอบ
3.5 การลดหมอกควัน - การป้องกันการเกิด Hot spot - การทำแนวกันไฟ	

มิติที่ 4 ด้านความเข้มแข็งของชุมชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลง

4.1 การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติ

- ตั้งกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง
- ขับเคลื่อนกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง (แผนชุมชน ออมทรัพย์ กิจกรรมสาธารณะ ประโยชน์ เสริมสร้างคุณธรรม ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น)

กิจกรรม	ภาพประกอบ
4.2 องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ - การเป็นองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง (ศูนย์เรียนรู้) - การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้	
4.3 หมู่บ้านปลอดยาเสพติด - การรับรองหมู่บ้านปลอดยาเสพติด	

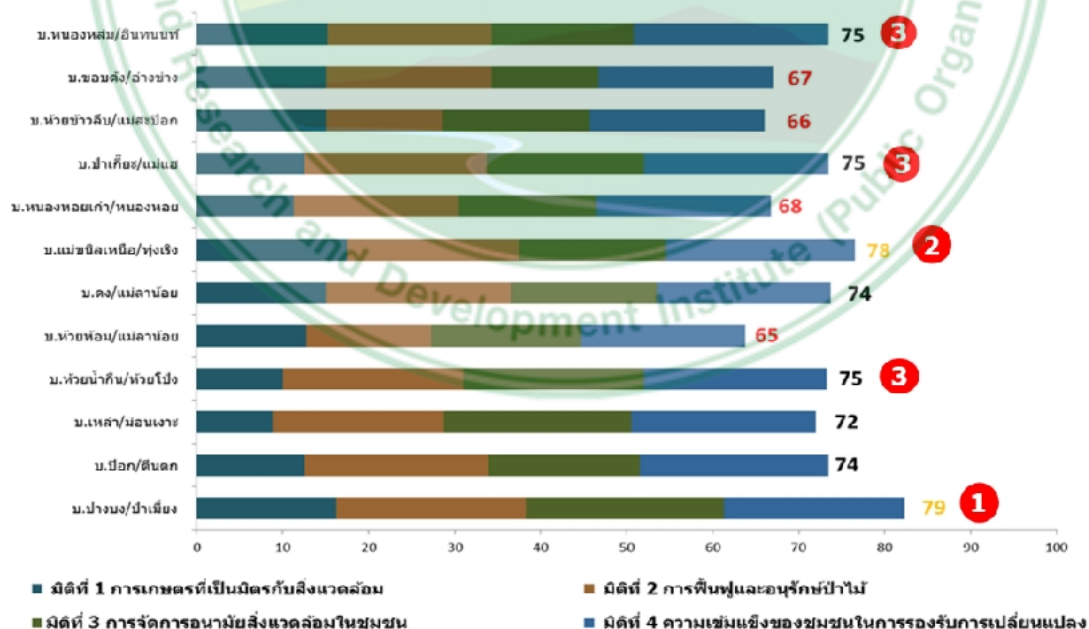
4.2 การสำรวจและประเมินผลการยกระดับชุมชน 12 ชุมชน หลังดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรม โดยคณะผู้ตรวจประเมินภายใน

คณะผู้ตรวจประเมินภายใน ประกอบด้วย ผู้แทนจากมูลนิธิโครงการหลวง สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) มหาวิทยาลัยมหิดล และผู้แทนชุมชน ได้ประเมินผลการพัฒนาชุมชน 12 ชุมชน ที่เข้าร่วมโครงการ เทียบกับเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน 4 มิติการพัฒนา 32 ตัวชี้วัด แบ่งเป็นการประเมินผลการพัฒนา จำนวน 2 ระยะ ได้แก่

1) ระยะ 6 เดือน (ตุลาคม พ.ศ.2560-มีนาคม พ.ศ.2561) มีค่าคะแนนในช่วง 65 ถึง 79 มี โดยบ้านปางบง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง ได้คะแนนสูงสุดร้อยละ 79 รองลงมาคือบ้านแม่ขนิลเหนือ ศูนย์ฯ ห่งเริง ได้ร้อยละ 78 บ้านป่าเกี๊ยะ ศูนย์ฯ แม่แอ บ้านห้วยน้ำกั้น ศูนย์ฯ ห้วยโป่ง และบ้านหนองหล่ม สถานี อินทนนท์ ได้คะแนนเท่ากัน คือ ร้อยละ 75 ส่วนชุมชนที่ได้คะแนนต่ำสุด ร้อยละ 65 คือ บ้านห้วยห้อม ศูนย์ฯ แม่ลาน้อย ดังแสดงในภาพที่ 3 และภาพที่ 4

2) ระยะ 12 เดือน (ตุลาคม พ.ศ.2560-กันยายน พ.ศ.2561) มีค่าคะแนนอยู่ในช่วง 79 ถึง 93 โดยบ้านปางบง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง ได้คะแนนสูงสุดร้อยละ 93 รองลงมาคือบ้านป๊อก ศูนย์ฯ ตีนตลก ได้ร้อยละ 92 บ้านห้วยน้ำกั้น ศูนย์ฯ ห้วยโป่ง และบ้านเหล่า ศูนย์ฯ ม่อนเงาะ ได้คะแนนเท่ากัน คือ ร้อยละ 86 ส่วนชุมชนที่ได้คะแนนต่ำสุด ร้อยละ 79 คือ บ้านหนองหอยเก่า ศูนย์ฯ หนองหอย ดังแสดงในภาพที่ 5 และภาพที่ 6

ความก้าวหน้าผลการยกระดับการพัฒนาชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 (ระยะ 6 เดือน ช่วงวันที่ 1 ตุลาคม 2560-30 มีนาคม 2561)

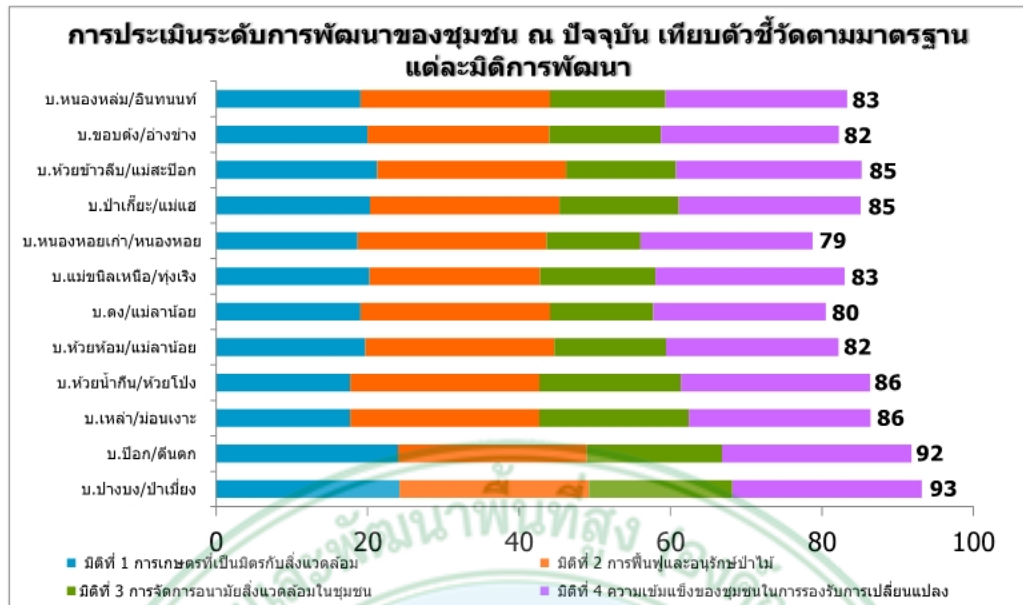

ภาพที่ 3 ความก้าวหน้าผลการยกระดับการพัฒนาชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ.2561
(ระยะ 6 เดือน ตุลาคม พ.ศ.2560-มีนาคม พ.ศ.2561)

**ผลการยกระดับกิจกรรมการพัฒนาเทียบค่าคะแนนของมาตรฐาน
(ระยะ 6 เดือน ช่วงวันที่ 1 ตุลาคม 2560-30 มีนาคม 2561)**

	คะแนน เดิม	ปางบง/ ป่าเมียง	ปอก/ ต้นดก	เหล้า/ มอนเงะ	ห้วยน้ำกั้น/ น้ำยั้ง	ห้วยหอม/ แมลาบอย	ตง/ แมลา บอย	แมงฆัด เหยื่อ/ ทุ่งเร้ง	หนองพอม เกา/ หนองหอย	ป่าเคียะ/ แมบธ	ห้วยน้ำกั้น/ แมลาบอย	ขอมตัง/ อ่างช้าง	หนองหอย/ สันหนอง
มิติที่ 1 การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม													
ทั่ว GAP	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	NA	25	25
พืชอินทรีย์	20	NA	NA	NA	NA	NA	NA	20	NA	NA	20	NA	NA
ปุ๋ยอินทรีย์	10	10	10	NA	10	10	10	10	10	10	10	10	10
พื้นฟูดัน	5	NA	NA	NA	NA	5	5	5	5	5	5	5	5
ประพัตินา (ผัก)	5	NA	NA	0	NA	5	3	1	0	0	5	5	1
ประพัตินา (ข้าว)	5	NA	NA	NA	NA	1	2	1	NA	5	5	NA	5
คุณภาพน้ำเกษตร	10	10	10	0	0	0	10	0	0	0	10	10	10
ปศุสัตว์ GAP	15	15	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0
จัดการประพัตินา พลังงาน	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
มิติที่ 2 การฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้													
ป่าชาวบ้าน	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
ขอบเขตป่า	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
พืชท้องถิ่น	20	20	20	12	16	12	20	20	12	20	16	16	12
พืชหายาก	10	8	6	8	8	6	6	10	8	10	6	8	4
ไม้ริมถนน	20	20	20	20	20	0	20	10	17	20	7	20	20
ป่าสงวน	20	20	20	20	20	20	20	20	20	15	5	13	20
มิติที่ 3 การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชน													
ส้วม	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	2	5
บ้านสะอาด	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	8
น้ำดื่มสะอาด	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
จัดการขยะ ครัวเรือน	10	10	10	10	10	10	6	10	6	10	10	4	8
จัดการขยะ ชุมชน	5	4	4	5	4	4	3	3	5	5	4	4	5
จัดการน้ำทิ้ง ครัวเรือน	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	2	10
คุณภาพน้ำทิ้ง ครัวเรือน	5	3	2	2	2	1	2	2	2	3	NA	1	NA
จัดการสิ่งปฏิกูล สัตว์	15	15	0	15	15	0	0	0	0	0	0	0	0
คุณภาพน้ำทิ้ง ปศุสัตว์	5	5	0	NA	NA	0	5	NA	0	0	0	0	0
ประหยัดไฟฟ้า	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Hot spot	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
แนวกันไฟ	5	5	4	5	3	5	2	3	1	5	5	2	5
มิติที่ 4 ความเข้มแข็งของชุมชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลง													
ตั้งกลุ่ม ศก.	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	10	15	15
ขับเคลื่อน กิจกรรม ศก.	25	9	15	15	10	5	10	13	10	15	11	10	20
องค์กรชุมชน	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
ชุมชนแห่งการ เรียนรู้	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
อาสาสมัคร	20	20	18	16	20	16	16	20	16	16	20	16	16

**ภาพที่ 4 ผลการยกระดับกิจกรรมการพัฒนาเปรียบเทียบกับตัวชี้วัดการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำ
และยั่งยืน (ระยะ 6 เดือน ตุลาคม พ.ศ.2560 - มีนาคม พ.ศ.2561)**

ภาพที่ 5 การประเมินระดับการพัฒนาของชุมชน 12 แห่ง เปรียบเทียบกับตัวชี้วัดการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน (ระยะ 12 เดือน ตุลาคม พ.ศ.2560 – กันยายน พ.ศ.2561)

ผลการยกระดับกิจกรรมการพัฒนาเทียบค่าคะแนนของมาตรฐาน (ระยะ 12 เดือน ช่วงวันที่ 1 ตุลาคม 2560-30 กันยายน 2561)													
	คะแนนเต็ม	บ.ปางบง/ ป่าเมี่ยง	บ.ป๊อก/ ดินดก	บ.เหล่า/ มอนเงาะ	บ.ห้วยน้ำ กั้น/ห้วย โป่ง	บ.ห้วย หอม/แม่ ลาน้อย	บ.ดง/แม่ ลาน้อย	บ.แม่ขนิล เหนือ/ทุ่ง เริง	บ.หนอง หอยเก่า/ หนองหอย	บ.ป่า เกี๊ยะ/แม่ แฮ	บ.ห้วยข้าว ลิ้ม/แม่สือ ออก	บ.ขอบ ตง/อ่าง ช้าง	บ.หนอง หล่ม/อิน ทนนท์
มิติที่ 1 การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม													
พืช GAF	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
พืชอินทรีย์	20	NA	NA	NA	NA	NA	NA	20	NA	NA	20	NA	NA
ปุ๋ยอินทรีย์	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
ชีวภัณฑ์	5	NA	NA	NA	NA	5	5	5	5	5	5	5	5
ประหยัสน้ำ (พืชหลัก)	5	NA	NA	NA	NA	5	3	1	1	2	5	5	1
ประหยัสน้ำ (ข้าว)	5	NA	NA	NA	NA	5	5	2	NA	5	5	NA	5
คุณภาพน้ำเกษตร	10	6	8	6	8	8	8	10	10	10	10	10	10
ปศุสัตว์ GAF	15	15	NA	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0
จัดการประหยัสน้ำ	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
รวม	100	93.65	96.30	70.77	73.85	78.75	76.25	81.00	74.57	61.33	85.00	80.00	76.25
มิติที่ 2 การฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้													
ป่าชาวบ้าน	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
ขอบเขตป่า	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
พืชท้องถิ่น	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
พืชหายาก	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
ไม้ธรมณ	20	20	20	20	20	20	20	10	20	20	20	16	20
ป่าดำน	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
รวม	100	100	100	100	100	100	100	90	100	100	100	96	100
มิติที่ 3 การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชน													
ส้วม	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
บ้านสะอาด	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
ป่าดำน	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
จัดการขยะครัวเรือน	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
จัดการขยะชุมชน	5	5	4	5	4	4	4	5	4	5	5	4	5
จัดการน้ำทิ้งครัวเรือน	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
คุณภาพน้ำทิ้งครัวเรือน	5	2	3	5	2	2	2	3	1	5	4	5	5
จัดการสิ่งปฏิกูลสัตว์	15	15	NA	15	15	0	0	0	0	0	0	0	0
คุณภาพน้ำทิ้งปศุสัตว์	5	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
ประหยัสน้ำ	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Hot Spot	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
แวนกันไฟ	5	5	5	5	5	5	5	5	1	5	1	5	5
รวม	100	75.79	71.25	78.95	74.74	58.05	54.74	61.05	49.47	63.16	57.89	58.95	61.05
มิติที่ 4 ความเข้มแข็งของชุมชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลง													
ตั้งหมู่หรือสำนักงาน	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
ขับเคลื่อนกิจกรรม	25	25	25	25	25	20	20	25	20	25	23	23	25
องค์กรชุมชน	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
ชุมชนแห่งการเรียนรู้	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
ยาเสพติด	20	20	20	16	20	16	16	20	16	16	20	16	16
รวม	100	100	100	96	100	91	91	100	91	96	98	94	96

ภาพที่ 6 ผลการยกระดับกิจกรรมการพัฒนาเปรียบเทียบกับตัวชี้วัดการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน (ระยะ 12 เดือน ตุลาคม พ.ศ.2560 – กันยายน พ.ศ.2561)

อย่างไรก็ตามกิจกรรมที่ต้องเร่งดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ปรับปรุงฟาร์มปศุสัตว์ตามระบบการเลี้ยงสัตว์ที่ดีบนพื้นที่สูง ปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่มที่ใช้ชุมชน ปรับปรุงกระบวนการจัดการขยะชุมชนให้ครบ 5 ขั้นตอน ติดตั้งระบบบำบัดน้ำทิ้งจากครัวเรือนหรือฟาร์มปศุสัตว์ก่อนปล่อย และปรับปรุงการให้น้ำแบบประหยัด เช่น ติดตั้งระบบน้ำหยดหรือมินิสปริงเกอร์ในแปลงปลูกพืช รายละเอียดผลการประเมินในแต่ละชุมชนและแต่ละมิติ การพัฒนาระยะ 12 เดือน แสดงในภาคผนวก

4.3 การเตรียมความพร้อมชุมชนเพื่อการรับรองมาตรฐานชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน

1) จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และสอับวัดผลความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมการยื่นขอรับรองการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน จำนวน 2 รุ่น มีผู้ผ่านการสอบหลักสูตรการตรวจประเมินระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม 32 คน โดยวิทยากรจากมหาวิทยาลัยมหิดล ได้ให้ความรู้เบื้องต้นในการตรวจประเมินคุณสมบัติของผู้ตรวจประเมิน การเตรียมการเพื่อเข้าตรวจประเมิน การตรวจประเมินพื้นที่ การสรุปและรายงานผลการตรวจ การขอรับการรับรองการตรวจประเมิน

2) เตรียมบุคคลและหลักฐานประกอบสำหรับแสดงต่อคณะกรรมการตรวจประเมิน โดยร่วมกับชุมชน จัดตั้งกลุ่มขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำใน 4 มิติการพัฒนา พร้อมกันนี้ได้แบ่งหน้าที่ให้กับผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ชุมชน ทำหน้าที่นำเสนอผลการพัฒนาและให้ข้อมูลกับคณะกรรมการตรวจประเมิน รวมทั้งจัดเตรียมสถานที่ทำกิจกรรมตามตัวชี้วัดการพัฒนาชุมชน

- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของผลการประเมินระดับการพัฒนา (ประเมินตัวเอง) ระยะ 12 เดือน และจัดเตรียมเอกสารที่ใช้เป็นหลักฐาน รวมทั้งร่วมจัดเตรียมสถานที่ทำกิจกรรมตามเกณฑ์ชี้วัดร่วมกับชุมชน

- สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ ประสานงานและอำนวยความสะดวกให้คณะกรรมการตรวจประเมิน และช่วยเตรียมหลักฐาน

รายละเอียดเอกสารประกอบการตรวจประเมิน ดังนี้

ด้านที่ 1 การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 9 ตัวชี้วัด

เกณฑ์การประเมิน	รายการเอกสาร
1.1 ผลการรับรองพืชอาหาร GAP	- ใบรับรองแหล่งผลิตพืชระบบ GAP จากหน่วยรับรองมาตรฐาน - สรุปผลการรับรอง GAP ของชุมชน โดยแสดงรายชื่อครัวเรือน และพืชปลูก
1.2 ผลการรับรองพืชผักอินทรีย์	- ใบรับรองแหล่งผลิตระบบพืชเกษตรอินทรีย์จากหน่วยรับรองมาตรฐาน - สรุปผลการรับรองพืชอินทรีย์ของชุมชน โดยแสดงรายชื่อครัวเรือน และพืชปลูก
1.3 ผลการใช้หรือทำปุ๋ยอินทรีย์	- แบบบันทึกการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร/ใบเสร็จ/ใบส่งของ/ใบเบิกปัจจัยการผลิตของเกษตรกร - สรุปผลการใช้หรือทำปุ๋ยอินทรีย์ โดยแสดงรายชื่อครัวเรือน และจำนวนปุ๋ยที่ใช้
1.4 ผลการฟื้นฟูดิน (พืชคลุมดิน/พืชหมุนเวียนฯ)	- แผนการปลูกพืชของเกษตรกร (พืช GAP และพืชอินทรีย์) - สรุปผลการปลูกพืชคลุมดิน/พืชหมุนเวียน โดยแสดงรายชื่อครัวเรือน และวิธีฟื้นฟูดิน

เกณฑ์การประเมิน	รายการเอกสาร
1.5 ผลการให้น้ำแบบประหยัด (พืชหลัก)	- สรุปผลการให้น้ำพืชหลักแบบประหยัด โดยแสดงรายชื่อครัวเรือน และวิธีการให้น้ำ
1.6 ผลการให้น้ำแบบประหยัด (ข้าว)	- สรุปผลการให้น้ำข้าวนาดำแบบประหยัด โดยแสดงรายชื่อครัวเรือน และวิธีการให้น้ำ
1.7 ผลคุณภาพน้ำเพื่อการทำเกษตร	- ใบรายงานและสรุปผลการตรวจคุณภาพแหล่งน้ำเทียบมาตรฐานแหล่งน้ำผิวดิน - รายงานฉบับสมบูรณ์ผลการตรวจคุณภาพน้ำ ปี พ.ศ.2561
1.8 ผลการรับรองปศุสัตว์ GAP (เฉพาะฟาร์ม)	- ใบรับรองการเลี้ยงสัตว์ที่ตีบนพื้นที่สูง (RPF GAP) มุลนิธิโครงการหลวง หรือเอกสารยื่นขอรับรอง/แผนการเข้าตรวจรับรอง - สรุปผลการรับรองการเลี้ยงสัตว์ของชุมชน โดยแสดงรายชื่อครัวเรือน จำนวนและชนิดสัตว์ในฟาร์ม
1.9 ผลการใช้เครื่องจักรกลเกษตร	- รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของชุมชน โครงการหลวง เช่น การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร ยานพาหนะที่ใช้น้ำมัน เครื่องสูบน้ำ

ด้านที่ 2 การฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้ 6 ตัวชี้วัด

เกณฑ์การประเมิน	เอกสารประกอบการตรวจรับรอง
2.1 ผลการปลูกป่าชาวบ้านเทียบแผนปฏิบัติการ	- ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกป่าชาวบ้าน แผนที่แสดงตำแหน่งแปลง และภาพประกอบ
2.2 ผลการกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่เกษตร	- แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่เกษตร/แนวเขตพื้นที่ทำกินของชุมชน และภาพประกอบ
2.3 ผลการปลูกพืชท้องถิ่นในครัวเรือน/พื้นที่ธรรมชาติ	- สรุปผลการปลูกพืชท้องถิ่นของชุมชน โดยแสดงรายชื่อครัวเรือน จำนวนและชนิดพืช
2.4 ผลการปลูกพืชหายาก/ใกล้สูญหายไปจากชุมชน	- สรุปผลการปลูกพืชหายากของชุมชน โดยแสดงรายชื่อครัวเรือน จำนวนและชนิดพืช
2.5 ระยะทางถนนหลักที่มีไม้ยืนต้นริมถนน (หรือพื้นที่สาธารณะในชุมชน)	- แผนที่แสดงตำแหน่งการปลูกไม้ริมถนนหลักภายในชุมชน และภาพประกอบ
2.6 ผลการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าต้นน้ำของชุมชนเทียบแผนปฏิบัติการ	- แผนที่แสดงตำแหน่งการปลูกป่าต้นน้ำของชุมชน และภาพประกอบ

ด้านที่ 3 การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชน 12 ตัวชี้วัด

เกณฑ์การประเมิน	เอกสารประกอบการตรวจรับรอง
3.1 การมีและใช้ส้วม	- สรุปผลการมีและใช้ส้วมของชุมชน โดยแสดงรายชื่อครัวเรือน และภาพประกอบ
3.2 ผลการรับรองบ้านสะอาด	- ใบรับรองบ้านสะอาดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - สรุปผลการรับรองบ้านสะอาดของชุมชน โดยแสดงรายชื่อครัวเรือน และภาพประกอบ
3.3 ผลคุณภาพน้ำดื่มที่ใช้ของชุมชน	- ใบรายงานและสรุปผลการตรวจคุณภาพน้ำเทียบเกณฑ์คุณภาพน้ำบริโภคในชนบทหรือน้ำสะอาดอื่น
3.4 ผลการจัดการขยะภายในครัวเรือน	- ใบเสร็จ/บันทึกรายได้จากการขายขยะรีไซเคิล-การทำน้ำหมัก - สรุปผลการจัดการขยะภายในครัวเรือนของชุมชน โดยแสดงรายชื่อครัวเรือน วิธีการจัดการขยะ และภาพประกอบ
3.5 ผลการจัดการขยะของชุมชน 5 ขั้นตอน	- แผนภาพแสดงขั้นตอนการจัดการขยะของชุมชน - สรุปผลการจัดการขยะของชุมชน และภาพจุดคัดแยก รวบรวม บ่อขยะ
3.6 ผลการจัดการน้ำทิ้งครัวเรือน	- สรุปผลการจัดการน้ำทิ้งของชุมชน โดยแสดงรายชื่อครัวเรือน วิธีการจัดการน้ำทิ้ง และภาพประกอบ
3.7 ผลคุณภาพน้ำทิ้งจากครัวเรือน (สุ่มตรวจ)	- ใบรายงานและสรุปผลการตรวจคุณภาพน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดเทียบรายการตรวจสอบสำคัญของมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอาคารบางประเภท
3.8 ผลการจัดการสิ่งปฏิกูลจากฟาร์มปศุสัตว์	- สรุปผลการจัดการสิ่งปฏิกูลของฟาร์มเลี้ยงสัตว์ของชุมชน โดยแสดงรายชื่อครัวเรือนที่มีฟาร์มเลี้ยงสัตว์ วิธีการจัดการสิ่งปฏิกูล และภาพประกอบ
3.9 ผลคุณภาพน้ำทิ้งจากฟาร์มปศุสัตว์ (สุ่มตรวจ)	- ไม่มีการวัดผล
3.10 การประหยัดไฟฟ้า-พลังงานภายในครัวเรือน	- ตัวอย่างใบเสร็จของครัวเรือน เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำมัน - รายงานผลการศึกษาการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของชุมชน โครงการหลวง เช่น การใช้ไฟฟ้า น้ำมัน
3.11 การเกิด Hot spot	- รายงานผลการเกิดไฟป่าจากภาพถ่ายดาวเทียมของหน่วยงาน เช่น ส่วนควบคุมไฟป่า กรมอุทยานวิทยา กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช
3.12 ระยะทางแนวกันไฟเทียบแผนปฏิบัติการ	- แผนที่แสดงพิกัดและระยะทางแนวกันไฟที่ชุมชนร่วมกันทำ และภาพประกอบ

ด้านที่ 4 ความเข้มแข็งของชุมชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลง 5 ตัวชี้วัด

เกณฑ์การประเมิน	เอกสารประกอบการตรวจรับรอง
4.1 ตั้งกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง	- ทะเบียนรายชื่อคณะกรรมการและสมาชิกภายในกลุ่มที่มีการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง
4.2 ขับเคลื่อนกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง	
1) การจัดทำแผนชุมชน	- หนังสือตอบรับการบรรจุแผนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - แผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงให้เห็นว่ามีการสนับสนุนกิจกรรมให้กับชุมชน
2) ออมทรัพย์	- ทะเบียนรายชื่อสมาชิก (แยกเป็นครัวเรือน) เทียบกับรายชื่อครัวเรือนทั้งหมดของชุมชน - เอกสารประกอบผลการดำเนินงาน เช่น รายงานแสดงผลการปันผลกำไร รายงานการปิดบัญชีประจำปี (แสดงผลกำไร, ขาดทุน) บันทึกการจ่ายทุนสาธารณประโยชน์
3) กิจกรรมสาธารณะประโยชน์	- รายชื่อและภาพกิจกรรมที่ทำในรอบปี - รายชื่อครัวเรือนที่เข้าร่วมในแต่ละกิจกรรม
4) กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมชุมชน	- รายชื่อและภาพกิจกรรมที่ทำในรอบปี - รายชื่อครัวเรือนที่เข้าร่วมในแต่ละกิจกรรม
5) การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	- รายชื่อและภาพกิจกรรมที่ถ่ายทอด - รายชื่อผู้ได้รับการถ่ายทอด
4.3 การเป็นองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง	- ทะเบียนรายชื่อกรรมการและสมาชิกกลุ่ม - แผนปฏิบัติงาน/แผนการขับเคลื่อน - สรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมตามแผนปฏิบัติงานของชุมชน และภาพประกอบ
4.4 การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้	- รายชื่อวิทยากรชุมชนและผลงาน/ตัวอย่างความสำเร็จ - สรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน แหล่งเรียนรู้ และภาพประกอบ
4.5 ผลการรับรองหมู่บ้านเข้มแข็งต่อต้านยาเสพติด	- ใบรับรองหมู่บ้านเข้มแข็งต่อต้านยาเสพติด/ใบรับรองที่เกี่ยวข้องอื่นจากที่ว่าการอำเภอ - สรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมตามตัวชี้วัดหมู่บ้านเข้มแข็งต่อต้านยาเสพติด และภาพประกอบ

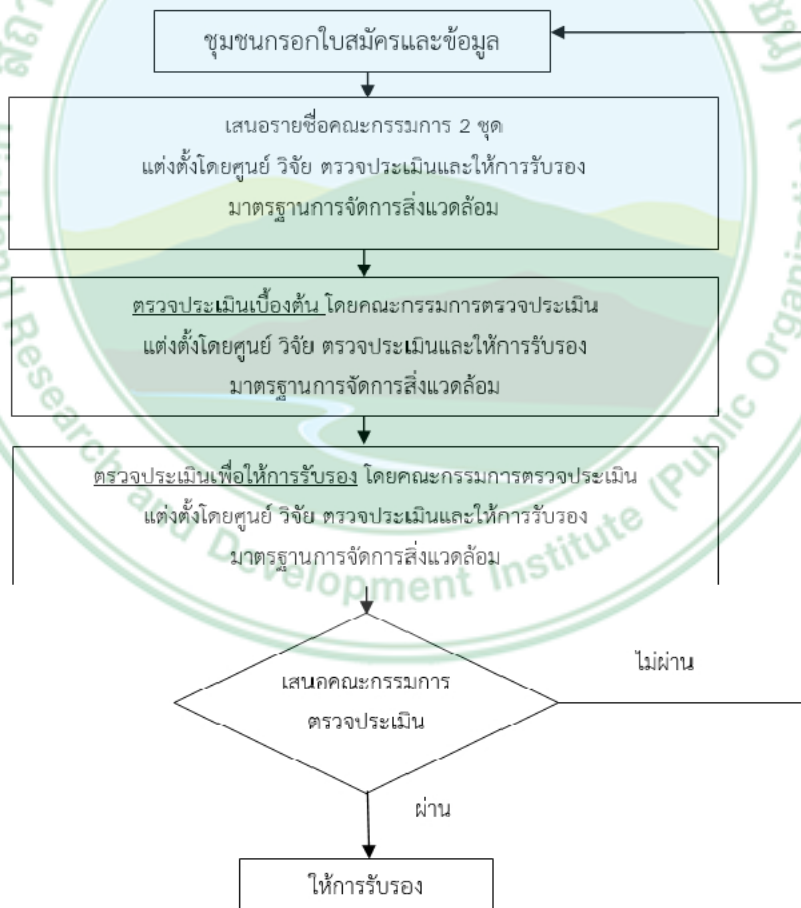
3) คณะบดีคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจประเมินและคณะกรรมการพิจารณาผลการตรวจประเมิน ตามคำสั่งคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ 069/2561 ลงวันที่ 31 มีนาคม 2561 ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจาก สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 เชียงใหม่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ สมาคมแพทยอาชีวเวชศาสตร์และสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และบริษัทตรวจรับรองมาตรฐาน ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาผลการตรวจประเมิน
และคณะกรรมการตรวจประเมินการจัดการสิ่งแวดล้อม

4) ศึกษาขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (ภาพที่ 8) ดังนี้

- (1) การกรอกแบบฟอร์มคำขอและเอกสารประกอบคำขอการรับรอง (ภาพที่ 9)
- (2) เสนอรายชื่อชุมชนที่สมัครขอการรับรองและเอกสารประกอบคำขอ ต่อศูนย์วิจัย ตรวจสอบและให้การรับรองมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้อง
- (3) ตรวจสอบเบื้องต้นโดยคณะกรรมการตรวจสอบ (Certification Body: CB) ซึ่งแต่งตั้งโดยศูนย์วิจัย ตรวจสอบและให้การรับรองมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- (4) ตรวจสอบเพื่อให้การรับรอง ซึ่งแต่งตั้งโดยศูนย์วิจัย ตรวจสอบและให้การรับรองมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- (5) เสนอผลการตรวจสอบให้แก่คณะกรรมการพิจารณาผลการตรวจสอบ แบ่งเป็น
 - ไม่ผ่าน ให้สมัครขอการรับรองใหม่
 - ผ่าน ให้การรับรอง โดยศูนย์วิจัย ตรวจสอบและให้การรับรองมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 8 ขั้นตอนให้การรับรองการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน

วันที่ _____ วันที่ _____
 เวลา _____ ผู้รับ _____

แบบคำขอตรวจประเมิน

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____
 (กำหนดการขอตรวจสอบด้วยตัวเอง)

1. ข้อมูลหน่วยงาน

ชื่อชุมชน _____ ประเภทชุมชนตามภูมิสังคมบนพื้นที่สูง _____
 ผู้ดูแลพื้นที่ หมู่ที่ _____ ต.รอก/ชอย _____ ถนน _____
 ตำบล/แขวง _____ อำเภอ/เขต _____ จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____
 โทรศัพท์ _____ โทรสาร _____ มือถือ _____
 อีเมล _____
 จำนวนครัวเรือนในชุมชน _____ ครัวเรือน จำนวนประชากรในชุมชน _____ คน

2. ความประสงค์เข้าร่วมโครงการฯ

☐ มาตราฐานการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงระดับต้นด้วยตนเอง
☐ อื่นๆ โปรดระบุ _____

เคยมีผู้ประสานงาน (เพื่อความสะดวกในการประสานงานในการให้ข้อมูลต่างๆ)
 นาย/นาง/นางสาว _____ นามสกุล _____
 ตำแหน่ง _____
 โทรศัพท์ _____ โทรสาร _____
 มือถือ _____ อีเมล _____

(_____)
 ตำแหน่ง _____
 (_____)
 เลขประจำตัวประชาชน _____

(_____)
 ตำแหน่ง _____
 (_____)
 ผู้ประสานงานขอตรวจประเมิน
 (หัวหน้าหน่วยงาน)

ส่งแบบคำขอตรวจประเมิน
 ถึง รองศาสตราจารย์ ดร.สยาม อรุณศรีมรกต
 คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ๘๓๕ ถนนพุทธมณฑลสาย ๔ ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล
 จังหวัดนครปฐม ๗๖๑๗๐ โทร. ๐ ๒๕๕๔ ๕๐๐๐ ต่อ ๒๓๐๔ ผู้ประสานโครงการ (1) นางสาวสุภาพรณ อธิโรจน์ email :
 s.athiroj@yahoo.com

ภาพที่ 9 แบบคำขอตรวจประเมิน

เมื่อทราบขั้นตอนและการเตรียมหลักฐานในการตรวจประเมินแล้ว ทีมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดวันเข้าตรวจประเมินชุมชนของคณะกรรมการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่

ครั้งที่ 1 ตรวจประเมินเบื้องต้น (Pre-audit)

ครั้งที่ 2 ตรวจประเมินเพื่อให้การรับรอง (Audit)

ร่างกำหนดวันเดินทางแสดงดังภาพที่ 10

ร่าง- กำหนดวันเดินทาง Pre-audit ของคณะกรรมการตรวจประเมิน

1. กลุ่มที่ 1

ช่วงวันเดินทาง	วัน Pre-audit	ชื่อชุมชน	เวลาเดินทาง (ชม.) (เชียงใหม่-ชุมชน)	สถานที่พัก
วันที่ 15-16 พ.ย.61 (พท-ศ)	วันที่ 15 พ.ย.61	บ้านปางบง ศ.ป่าเมี่ยง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่	1 ชั่วโมง 15 นาที	อ.เมือง จ.เชียงใหม่
	วันที่ 16 พ.ย.61	บ้านปือก ศ.ตึนตอก อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่	1 ชั่วโมง 15 นาที	อ.เมือง จ.เชียงใหม่
วันที่ 20-21 พ.ย.61 (อ-พ)	วันที่ 20 (บ่าย) - 21 (เช้า) พ.ย.61	บ้านห้วยน้ำกั้น ศ.ห้วยโป่ง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย	2 ชั่วโมง 45 นาที	บ้านห้วยน้ำกั้น จ.เชียงราย
วันที่ 27-28 พ.ย.61 (อ-พ)	วันที่ 27 (บ่าย) - 28 (เช้า) พ.ย.61	บ้านขอบด้ง ส.อ่างขาง อ.ฝาง จ.เชียงใหม่	3 ชั่วโมง 15 นาที	อ.ฝาง จ.เชียงใหม่
วันที่ 29-30 พ.ย.61 (พท-ศ)	วันที่ 29 พ.ย.61	บ้านหนองหล่ม ส.อินทนนท์ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่	1 ชั่วโมง 45 นาที	อ.เมือง จ.เชียงใหม่
	วันที่ 30 พ.ย.61	บ้านป่าเกี๊ยะ ศ.แม่แอ๊อ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่	1 ชั่วโมง 30 นาที	อ.เมือง จ.เชียงใหม่

2. กลุ่มที่ 2

ช่วงวันเดินทาง	วัน Pre-audit	ชื่อชุมชน	เวลาเดินทาง (ชม.) (เชียงใหม่-ชุมชน)	สถานที่พัก
วันที่ 15-16 พ.ย.61 (พท-ศ)	วันที่ 15 พ.ย.61	บ้านเหล่า ศ.ม่อนเงาะ อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่	1 ชั่วโมง 15 นาที	อ.เมือง จ.เชียงใหม่
	วันที่ 16 พ.ย.61	บ้านห้วยข้าวสาลี ศ.แม่สะป๊อก อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่	1 ชั่วโมง 30 นาที	อ.เมือง จ.เชียงใหม่
วันที่ 20-21 พ.ย.61 (อ-พ)	วันที่ 20 พ.ย.61	บ้านแม่ขนิลเหนือ ศ.ทุ่งเริง อ.หางดง จ.เชียงใหม่	1 ชั่วโมง 15 นาที	อ.เมือง จ.เชียงใหม่
	วันที่ 21 พ.ย.61	บ้านหนองหอยเก่า ศ.หนองหอย อ.แมริม จ.เชียงใหม่	1 ชั่วโมง 15 นาที	อ.เมือง จ.เชียงใหม่
วันที่ 27-30 พ.ย.61 (อ-ศ)	วันที่ 28 พ.ย.61	บ้านดง ศ.แม่ลำน้อย อ.แม่ลำน้อย จ.แม่ฮ่องสอน	4 ชั่วโมง 30 นาที	อ.แม่ลำน้อย จ.แม่ฮ่องสอน
	วันที่ 29 พ.ย.61	บ้านห้วยห้อม ศ.แม่ลำน้อย อ.แม่ลำน้อย จ.แม่ฮ่องสอน	4 ชั่วโมง 30 นาที	อ.แม่ลำน้อย จ.แม่ฮ่องสอน

ร่าง- กำหนดวันเดินทาง Audit ของคณะกรรมการตรวจประเมิน

1. กลุ่มที่ 1

ช่วงวันเดินทาง	วัน Audit	ชื่อชุมชน	เวลาเดินทาง (ชม.) (เชียงใหม่-ชุมชน)	สถานที่พัก
วันที่ 13-14 ธ.ค.61 (พท-ศ)	วันที่ 13 ธ.ค.61	บ้านปางบง ศ.ป่าเมี่ยง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่	1 ชั่วโมง 15 นาที	อ.เมือง จ.เชียงใหม่
	วันที่ 14 ธ.ค.61	บ้านปือก ศ.ตึนตอก อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่	1 ชั่วโมง 15 นาที	อ.เมือง จ.เชียงใหม่
วันที่ 18-19 ธ.ค.61 (อ-พ)	วันที่ 18 (บ่าย) - 19 (เช้า) ธ.ค.61	บ้านห้วยน้ำกั้น ศ.ห้วยโป่ง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย	2 ชั่วโมง 45 นาที	บ้านห้วยน้ำกั้น จ.เชียงราย
วันที่ 25-26 ธ.ค.61 (อ-พ)	วันที่ 25 (บ่าย) - 26 (เช้า) ธ.ค.61	บ้านขอบด้ง ส.อ่างขาง อ.ฝาง จ.เชียงใหม่	3 ชั่วโมง 15 นาที	อ.ฝาง จ.เชียงใหม่
วันที่ 27-28 ธ.ค.61 (พท-ศ)	วันที่ 27 ธ.ค.61	บ้านหนองหล่ม ส.อินทนนท์ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่	1 ชั่วโมง 45 นาที	อ.เมือง จ.เชียงใหม่
	วันที่ 28 ธ.ค.61	บ้านป่าเกี๊ยะ ศ.แม่แอ๊อ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่	1 ชั่วโมง 30 นาที	อ.เมือง จ.เชียงใหม่

2. กลุ่มที่ 2

ช่วงวันเดินทาง	วัน Audit	ชื่อชุมชน	เวลาเดินทาง (ชม.) (เชียงใหม่-ชุมชน)	สถานที่พัก
วันที่ 13-14 ธ.ค.61 (พท-ศ)	วันที่ 13 ธ.ค.61	บ้านเหล่า ศ.ม่อนเงาะ อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่	1 ชั่วโมง 15 นาที	อ.เมือง จ.เชียงใหม่
	วันที่ 14 ธ.ค.61	บ้านห้วยข้าวสาลี ศ.แม่สะป๊อก อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่	1 ชั่วโมง 30 นาที	อ.เมือง จ.เชียงใหม่
วันที่ 18-19 ธ.ค.61 (อ-พ)	วันที่ 18 ธ.ค.61	บ้านแม่ขนิลเหนือ ศ.ทุ่งเริง อ.หางดง จ.เชียงใหม่	1 ชั่วโมง 15 นาที	อ.เมือง จ.เชียงใหม่
	วันที่ 19 ธ.ค.61	บ้านหนองหอยเก่า ศ.หนองหอย อ.แมริม จ.เชียงใหม่	1 ชั่วโมง 15 นาที	อ.เมือง จ.เชียงใหม่
วันที่ 25-28 ธ.ค.61 (อ-ศ)	วันที่ 26 ธ.ค.61	บ้านดง ศ.แม่ลำน้อย อ.แม่ลำน้อย จ.แม่ฮ่องสอน	4 ชั่วโมง 30 นาที	อ.แม่ลำน้อย จ.แม่ฮ่องสอน
	วันที่ 27 ธ.ค.61	บ้านห้วยห้อม ศ.แม่ลำน้อย อ.แม่ลำน้อย จ.แม่ฮ่องสอน	4 ชั่วโมง 30 นาที	อ.แม่ลำน้อย จ.แม่ฮ่องสอน

ภาพที่ 10 ร่างกำหนดวันเดินทางเข้าตรวจประเมินชุมชนของคณะกรรมการ

นอกจากนี้ยังได้ศึกษาข้อมูลและจัดระดับความพร้อมในการขอรับการรับรองมาตรฐาน ซึ่งพิจารณาจากค่าคะแนนผลการพัฒนาเทียบมาตรฐาน การประเมินความร่วมมือของสมาชิกในชุมชนจากการสังเกตและสัมภาษณ์ความเห็นของผู้นำชุมชน (เบื้องต้น) พบว่า บ้านปางบง ศูนย์ฯ ป่าเมี่ยง มีความพร้อมสูงสุด นอกจากนี้ยังมีบ้านหนองหล่ม สถานีฯ อินทนนท์ บ้านป่าเกี๊ยะ ศูนย์ฯ แม่แอ๊อ บ้านแม่ขนิลเหนือ ศูนย์ฯ ทุ่งเริง บ้านดง ศูนย์ฯ แม่ลำน้อย บ้านห้วยน้ำกั้น ศูนย์ฯ ห้วยโป่ง บ้านเหล่า ศูนย์ฯ ม่อนเงาะ บ้านปือก ศูนย์ฯ ตึนตอก บ้านขอบด้ง สถานีฯ อ่างขาง บ้านห้วยข้าวสาลี ศูนย์ฯ แม่สะป๊อก และบ้านห้วยห้อม ศูนย์ฯ แม่ลำน้อย รวม 11 แห่ง ส่วนบ้านหนองหอยเก่า ศ.หนองหอย มีความพร้อมค่อนข้างสูง

4.4 การประมวลและสรุปผลแนวทางการพัฒนาชุมชนชนบทบนพื้นที่สูงในบริบทของชุมชนคาร์บอนต่ำและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การประมวลและสรุปแนวทางการพัฒนาชุมชน แบ่งเป็น

1) ความเหมาะสมของตัวชี้วัดการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืน

คณะกรรมการของโครงการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และชุมชน ได้ร่วมกันยกร่างและปรับปรุงเกณฑ์การประเมิน และตัวชี้วัดการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืนจนมีความชัดเจนและครอบคลุมกับกิจกรรมการดำรงชีวิตของชุมชน ประกอบด้วย การพัฒนา 4 ด้าน มีเกณฑ์การประเมิน 32 ตัวชี้วัด แต่หลังจากนำแบบตรวจประเมินมาตรฐานการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืนซึ่งได้ปรับปรุงรายละเอียดอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2559 จนถึงปัจจุบัน ไปประเมินผลการพัฒนาของชุมชน 12 แห่ง ที่เข้าร่วมโครงการ ทำให้ทราบว่าหลายเกณฑ์ชี้วัดยังระบุคำอธิบายไม่ชัดเจนและกิจกรรมพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำไม่ครอบคลุมกับบริบทของชุมชนชาติพันธุ์และคนเมือง จึงได้ปรับเกณฑ์ตัวชี้วัดในแบบตรวจประเมินเพิ่มเติม แต่ยังคงจำนวนเกณฑ์ตัวชี้วัดเดิมสำหรับให้คณะกรรมการตรวจประเมินใช้ตรวจวัดผลการพัฒนาชุมชนต่อไป รายละเอียดการปรับดังแสดงในตารางที่ 2 ประกอบด้วย

- การให้คะแนนเปลี่ยนเป็นช่วงค่าคะแนน
- เพิ่มรายการวัดผลกิจกรรมหลักที่มีการปล่อยก๊าซ CO₂ คือ การใช้เครื่องสูบน้ำ
- กิจกรรมดูแลรักษาป่าไม้ให้วัดผลกระทบการมีส่วนร่วมชุมชนในการกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่า
- เพิ่มหลักฐานประกอบกิจกรรมการจัดการขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน

ตารางที่ 2 เกณฑ์การประเมินและตัวชี้วัดการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน

เกณฑ์การประเมิน	ตัวชี้วัด
มิติที่ 1 การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 9 ตัวชี้วัด	
1.1 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการเพาะปลูกพืช (25 คะแนน)	ร้อยละของจำนวนครัวเรือนสมาชิกโครงการหลวงกลุ่มพืชอาหาร GAP ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม
1.2 เกษตรอินทรีย์ (20 คะแนน)	ร้อยละของจำนวนครัวเรือนสมาชิกโครงการหลวงกลุ่มพืชผักอินทรีย์ ที่ได้รับการรับรองระบบการเพาะปลูกตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
1.3 การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน (15 คะแนน)	ร้อยละของจำนวนครัวเรือนสมาชิกโครงการหลวงกลุ่มพืชอาหาร GAP และ/หรือกลุ่มพืชผักอินทรีย์ที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อบำรุงดิน
	ร้อยละของจำนวนครัวเรือนสมาชิกโครงการหลวงกลุ่มพืชอาหาร GAP และ/หรือกลุ่มพืชผักอินทรีย์ที่ปลูกพืชหมุนเวียน/พืชสลับเป็นแถว/พืชตามแนวระดับ/พืชคลุมดิน/หญ้าแฝก
1.4 รูปแบบที่เหมาะสมในการใช้น้ำเพื่อการเกษตร (10 คะแนน)	ร้อยละของจำนวนครัวเรือนสมาชิกโครงการหลวงกลุ่มผู้ปลูกพืชที่มีรูปแบบการให้น้ำที่เหมาะสมกับชนิดพืชหลัก
	ร้อยละของจำนวนครัวเรือนสมาชิกโครงการหลวงกลุ่มผู้ปลูกข้าวนาดำ ที่มีการใช้รูปแบบการให้น้ำที่เหมาะสมกับข้าวนาดำบนพื้นที่สูง

เกณฑ์การประเมิน	ตัวชี้วัด
1.5 การรักษาคุณภาพน้ำ (10 คะแนน)	ร้อยละของจำนวนตัวอย่างน้ำจากแหล่งน้ำสำคัญที่ชุมชนใช้เพื่อการทำเกษตรผ่านเกณฑ์ด้านเคมีและชีวภาพตามมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (สุ่มตรวจสอบ)
1.6 ระบบการเลี้ยงสัตว์ดีที่เหมาะสมบนพื้นที่สูง (RPF GAP) (15 คะแนน)	ร้อยละของจำนวนครัวเรือนสมาชิกโครงการหลวงกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ที่ได้รับการรับรองการเลี้ยงสัตว์ดีที่เหมาะสมบนพื้นที่สูง
1.7 การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร และ/หรือ ยานพาหนะที่ใช้น้ำมัน (5 คะแนน)	ร้อยละของจำนวนกิจกรรมหลักด้านการเกษตรที่เกิดขึ้นภายในชุมชนมีการปล่อยก๊าซ CO ₂ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศไทย/เกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง (สุ่มตรวจสอบ)
มิติที่ 2 การฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้ 6 ตัวชี้วัด	
2.1 การปลูกป่าชาวบ้าน (30 คะแนน)	ร้อยละของผลการปลูกป่าชาวบ้านเทียบแผนปฏิบัติการ ร้อยละของกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชนในการกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่เกษตร
2.2 การฟื้นฟูและการอนุรักษ์พืชท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ (30 คะแนน)	จำนวนชนิดพืชและจำนวนต้นที่ชุมชนนำมาปลูกในพื้นที่ธรรมชาติ/ครัวเรือน ร้อยละของชนิดพืชหายาก/ใกล้สูญหายไปจากชุมชนได้รับการฟื้นฟู
2.3 การปลูกไม้ริมถนนในชุมชนและ/หรือในพื้นที่สาธารณะของชุมชน (20 คะแนน)	ร้อยละของระยะทางถนนหลัก (ยกเว้นบริเวณที่ตั้งบ้านเรือน) และ/หรือพื้นที่สาธารณะชุมชนที่มีไม้ยืนต้น
2.4 การอนุรักษ์และ/หรือฟื้นฟูป่าต้นน้ำ (20 คะแนน)	ร้อยละของผลการอนุรักษ์ และ/หรือฟื้นฟูป่าต้นน้ำของชุมชนเทียบแผนปฏิบัติการ
มิติที่ 3 การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชน 12 ตัวชี้วัด	
3.1 การมีสุขอนามัยชุมชนที่ดี (20 คะแนน)	ร้อยละของจำนวนครัวเรือนสมาชิกโครงการหลวงทุกกลุ่มที่มีและใช้ส้วมที่ถูกสุขลักษณะ มีสุขวิทยาสวนบุคคลที่ดี ร้อยละของจำนวนครัวเรือนสมาชิกชุมชนโครงการหลวงทุกกลุ่มที่มีสุขลักษณะในบ้านเรือนที่ดี ร้อยละของคุณภาพแหล่งน้ำสำคัญที่ชุมชนใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภคผ่านเกณฑ์รับรองคุณภาพน้ำ (สุ่มตรวจสอบ)
3.2 การจัดการของเสียที่เกิดขึ้นในชุมชน/ครัวเรือน (30 คะแนน)	ร้อยละของจำนวนครัวเรือนสมาชิกโครงการหลวงทุกกลุ่มที่มีการจัดการขยะครัวเรือน และ/หรือมีการนำขยะไปใช้ประโยชน์ ชุมชนมีขั้นตอนการจัดการขยะที่เหมาะสมตามหลักสุขาภิบาล ร้อยละของจำนวนครัวเรือนสมาชิกโครงการหลวงทุกกลุ่มมีการจัดการน้ำทิ้งในครัวเรือน ร้อยละของคุณภาพน้ำทิ้งครัวเรือนก่อนปล่อยลงแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐานน้ำทิ้ง (สุ่มตรวจสอบ)
3.3 การจัดการสิ่งปฏิกูลและน้ำเสียจากสัตว์เลี้ยง (20 คะแนน)	ร้อยละของจำนวนครัวเรือนสมาชิกโครงการหลวงกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ที่มีฟาร์มเลี้ยงสัตว์และใช้ประโยชน์จากสิ่งปฏิกูล ร้อยละของคุณภาพน้ำทิ้งจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่ผ่านการบำบัด

เกณฑ์การประเมิน	ตัวชี้วัด
	ก่อนปล่อยลงแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐานน้ำทิ้ง (สุ่มตรวจสอบ)
3.4 การประหยัดพลังงานและทรัพยากร (20 คะแนน)	ร้อยละของจำนวนกิจกรรมหลักด้านการใช้พลังงานของครัวเรือนที่เกิดขึ้นภายในชุมชนมีการปล่อยก๊าซ CO ₂ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศไทย/เกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง (สุ่มตรวจสอบ)
3.5 การลดหมอกควัน (10 คะแนน)	จำนวนครั้งของการเกิด hot spot ต่อปี (ตามช่วงระยะเวลาที่หน่วยงานแจ้งประกาศในแต่ละพื้นที่)
	ร้อยละของระยะทางแนวถนนไฟฟ้าเทียบแผนปฏิบัติการ
มิติที่ 4 ความเข้มแข็งของชุมชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลง 5 ตัวชี้วัด	
4.1 การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติ (40 คะแนน)	ผลการจัดตั้งและดำเนินงานกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน ผลการขับเคลื่อนกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การจัดทำแผนชุมชน กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมสาธารณะประโยชน์ กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมชุมชน กิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
4.2 องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (40 คะแนน)	องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง องค์กรชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
4.3 หมู่บ้านเข้มแข็งต่อต้านยาเสพติด (20 คะแนน)	ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดกิจกรรมเพื่อเป็นหมู่บ้านเข้มแข็งต่อต้านยาเสพติด

และกำหนดค่าคะแนนกรณีผ่านเกณฑ์การประเมินเป็น 3 ระดับ คือ

- ระดับดีเยี่ยม ค่าคะแนน ≥ 90
- ระดับดีมาก ค่าคะแนน 80-89
- ระดับดี ค่าคะแนน 70-79

2) การดำเนินงานพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำให้เกิดความต่อเนื่อง

ผลการประเมินการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำพบว่า ชุมชน 12 แห่ง ที่เข้าร่วมโครงการเห็นความสำคัญของการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน โดยสมาชิกร่วมกันพัฒนากิจกรรมเพื่อยกระดับให้เป็น “ชุมชนคาร์บอนต่ำและยั่งยืน” ทั้งนี้การดำเนินงานในระยะแรก เจ้าหน้าที่ต้องสร้างความเข้าใจถึงเหตุผลของการปรับปรุงงานพัฒนาและให้ความรู้กับสมาชิก อย่างไรก็ตามการดำเนินงานพัฒนาในระยะหลังมีความรวดเร็วขึ้น ตามลำดับสำหรับความร่วมมือกับหน่วยงานหลังการดำเนินงานร่วมกัน ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนชุมชนเพื่อยกระดับการพัฒนาเป็นอย่างดี โดยมีเป้าหมายให้ชุมชนโครงการหลวงเป็นต้นแบบการพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืนและหลายองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนำกรอบการพัฒนาชุมชนของโครงการนี้ไปกำหนดเป็นกิจกรรมการพัฒนาให้กับชุมชนอื่น

ความยากง่ายของการปฏิบัติงานตามโครงการนี้ ปัจจัยหลักที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่ การที่มีชุมชนมีผู้นำชุมชนเข้มแข็ง มีระบบขับเคลื่อนงานพัฒนาที่ชัดเจนและสมาชิกภายในชุมชนยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้เร็ว จะมีความก้าวหน้าของการพัฒนาดีกว่าชุมชนอื่น ในขณะเดียวกันความแตกต่างของวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ และวิถีการดำรงชีวิตแต่ละชุมชนหรือชาติพันธุ์ เป็นอีกความท้าทายที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง

4.5 การจัดทำคู่มือการพัฒนาชุมชนชนบทบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืนเพื่อนำไปใช้ในการขยายงานสู่พื้นที่สูงอื่น (ภาพที่ 11)

สาระสำคัญประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

- 1.1 ความสำคัญของโครงการ
- 1.2 กรอบแนวคิดการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน
- 1.3 ขอบเขตและวิธีการดำเนินงานของโครงการ

ส่วนที่ 2 การเข้าร่วมโครงการชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน

- 2.1 การคัดเลือกชุมชนเข้าร่วมโครงการ
- 2.2 การพัฒนาเป็นชุมชนคาร์บอนต่ำและยั่งยืน
- 2.3 ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน
- 2.4 ข้อกำหนดการปฏิบัติเพื่อพัฒนาเป็นชุมชนคาร์บอนต่ำและยั่งยืน
- 2.5 เกณฑ์การประเมินและตัวชี้วัดชุมชนคาร์บอนต่ำและยั่งยืน

ส่วนที่ 3 การขอรับรองมาตรฐานการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน

- 3.1 ขอบข่ายการตรวจประเมิน
- 3.2 ขั้นตอนการขอการรับรองมาตรฐาน

ส่วนที่ 4 ตัวอย่างแบบฟอร์มเอกสาร

- 4.1 รายงานความก้าวหน้าผลการพัฒนาเทียบแผน
- 4.2 หลักฐานการตรวจประเมิน
 - 1) ใบรับรอง
 - 2) ใบรายงานผลการทดสอบ
 - 3) สรุปรายงานผลการพัฒนา
 - รายครัวเรือน
 - รายกิจกรรม
- 4.3 แบบคำขอตรวจประเมิน

ส่วนที่ 5 เอกสารอ้างอิง

บทที่ 5

สรุปและวิจารณ์ผลการวิจัย

5.1 การศึกษาผลการยกระดับและปรับปรุงกิจกรรมการพัฒนาชุมชนโครงการหลวง

มูลนิธิโครงการหลวงเน้นการพัฒนาเชิงคุณภาพเพื่อให้เกิดความสมดุลยั่งยืนใน 3 มิติ และมีเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนโครงการหลวงแหล่งเรียนรู้การพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำที่อยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สมาชิกในชุมชน 12 แห่ง ปรับปรุงข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ (ต่อเนื่องจากปีงบประมาณ พ.ศ.2560) โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่สร้างความเข้าใจ ผลักดัน และสนับสนุน ทั้งนี้กิจกรรมการพัฒนาที่ต้องเร่งดำเนินการ ประกอบด้วย

1) กิจกรรมค่าคะแนนค่อนข้างต่ำ ได้แก่ ติดตั้งระบบน้ำหยด/มินิสปริงเกอร์ ในแปลงปลูกผัก ปรับปรุงฟาร์มปศุสัตว์ตามมาตรฐานการเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่สูง ปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ชุมชน ติดตั้งระบบบำบัดน้ำทิ้งจากครัวเรือน/ฟาร์มปศุสัตว์ ก่อนปล่อย

2) กิจกรรมค่าคะแนนปานกลาง ได้แก่ เพิ่มจำนวนเกษตรกรปลูกข้าวหน้าน้ำน้อย ฟื้นฟูคุณภาพแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร จัดทำแผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่ป่าในชุมชน ปลูกพืชท้องถิ่นพืชหายากที่ชุมชนคัดเลือก สนับสนุนการสร้างส้วมให้เพิ่มขึ้น เพิ่มจำนวนครัวเรือนที่ได้รับการรับรองบ้านสะอาด ปรับปรุงวิถีจัดการขยะชุมชนให้ครบ 5 ขั้นตอน วางแผนและทำระยะทางแนวกันไฟเพิ่ม ดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงตามแผนชุมชน และดำเนินกิจกรรมหมู่บ้านเข้มแข็งต่อต้านยาเสพติดตามตัวชี้วัด

5.2 การสำรวจและประเมินผลการยกระดับชุมชน 12 ชุมชน หลังดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรม

โครงการได้ประเมินผลการยกระดับการพัฒนาของชุมชน ระยะ 12 เดือน (ตุลาคม พ.ศ.2560-กันยายน พ.ศ.2561) เทียบเกณฑ์ตัวชี้วัดมาตรฐานการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน ดังนี้ ค่าคะแนนผลการพัฒนาชุมชนอยู่ในช่วง 79-93 โดยบ้านปางบง ศูนย์ฯ ป่าเมียง ซึ่งเป็นคนเมือง ประกอบอาชีพหลัก คือ ปลูกกาแฟ ไม้กระถาง กล้วยไม้ และเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว และบ้านปอก ศูนย์ฯ ดินตก ที่มีลักษณะการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพคล้ายกัน คือ ปลูกอาโวคาโด และไม้ใบ ได้คะแนนสูงสุดร้อยละ 93 รองลงมาคือ บ้านห้วยน้ำกั้น ศูนย์ฯ ห้วยโป่ง และบ้านเหล่า ศูนย์ฯ ม่อนเงาะ เป็นคนเมืองเช่นกัน ประกอบอาชีพหลัก คือ ปลูกชา กาแฟ และเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว ได้คะแนนเท่ากัน คือ ร้อยละ 75 ส่วนบ้านหนองหอยเก่า ศูนย์ฯ หนองหอย ชชาติพันธุ์ม้ง ประกอบอาชีพหลัก คือ ปลูกผัก-ผลไม้เมืองหนาว และเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว ได้ต่ำสุดที่ร้อยละ 79

5.3 การเตรียมความพร้อมชุมชนเพื่อการรับรองมาตรฐานชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน

1) ชุมชนจัดตั้งกลุ่มขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำในแต่ละด้าน (4 มิติการพัฒนา) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้นำงานพัฒนาของชุมชน หลักจากนั้นโครงการได้ชี้แจงผลการพัฒนาของชุมชน กิจกรรมที่ต้องเร่งดำเนินการ และการเตรียมหลักฐานประกอบการตรวจประเมินเพื่อขอรับรองมาตรฐานซึ่งแบ่งหลักฐานเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ คนให้ข้อมูล สถานที่ทำกิจกรรม และเอกสาร เช่น ใบรับรอง สรุปรายงาน รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยแจ้งทั้งชุมชนและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุน ผลการติดตามเบื้องต้นพบว่าหลายชุมชนเร่งการดำเนินงานพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่อง ในขณะเดียวกันแจ้งขอรับการสนับสนุนให้หน่วยงานช่วยด้านเตรียมเอกสาร

ประกอบกรตรวจประเมินเนื่องจากการพัฒนาหลายกิจกรรม จึงเป็นข้อสังเกตของการนำแบบตรวจประเมินนี้ไปขยายผลในชุมชนพื้นที่สูงอื่นต่อไป

2) การตรวจประเมินระดับการพัฒนาชุมชนหลังดำเนินการตามแผนปฏิบัติงาน มีขั้นตอนหลัก ดังนี้

(1) ยื่นแบบคำขอตรวจประเมินในนามของมูลนิธิโครงการหลวง ต่อศูนย์วิจัย ตรวจประเมิน และให้การรับรองมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

(2) คณะกรรมการตรวจประเมิน เข้าตรวจผลการพัฒนาของชุมชนหลังดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานประกอบด้วย ครั้งที่ 1 ตรวจประเมินเบื้องต้น (Pre-audit) และครั้งที่ 2 ตรวจประเมินเพื่อให้การรับรอง (Audit)

5.4 การประมวลและสรุปผลแนวทางการพัฒนาชุมชนชนบทบนพื้นที่สูงในบริบทของชุมชนคาร์บอนต่ำและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ตัวชี้วัดการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืนมีการปรับปรุงรายละเอียดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2559 จนถึงปัจจุบัน หลังจากนำไปประเมินผลการพัฒนาของชุมชน 12 แห่ง ที่เข้าร่วมโครงการ ทั้งนี้เพื่อให้มีความสอดคล้องกับกิจกรรมดำรงชีวิตของชุมชนโครงการหลวง ทั้งบริบทของชุมชนชาติพันธุ์และคนเมือง แต่ยังคงจำนวนเกณฑ์ตัวชี้วัดเดิม คือ การพัฒนา 4 ด้าน มีเกณฑ์การประเมิน 32 ตัวชี้วัด สำหรับการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำโดยรวมแล้วชุมชนมีความกระตือรือร้นมากขึ้น เนื่องจากการผลักดันจากหน่วยงานสนับสนุนอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2559 รวมทั้งชุมชนเห็นผลของการพัฒนาที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนเอง จากการประมวลผลของโครงการ สรุปว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน คือ ระดับการพัฒนาเริ่มแรก เงื่อนไขหรือวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนหรือลักษณะประจำของชาติพันธุ์ ความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำและความร่วมมือสมาชิกภายในชุมชน ตามลำดับ มีการสร้างความเข้าใจและผลักดันให้ชุมชนเห็นประโยชน์เป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนงาน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการทรงงานของในหลวงรัชการที่ 9

โดยภาพรวมผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1) ผลการยกระดับชุมชน 12 แห่ง ตามแผนการพัฒนา 4 มิติเทียบเกณฑ์ตัวชี้วัดมาตรฐานชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน 32 ตัวชี้วัด ระยะ 12 เดือน (ตุลาคม พ.ศ. 2560-กันยายน พ.ศ.2561) อยู่ในช่วง 79-93 เมื่อพิจารณาถึงระดับความพร้อมในการขอรับการรับรองมาตรฐานพบว่าบ้านปางบงมีความพร้อมสูงสุด โดยชุมชน 10 แห่ง มีความพร้อมสูง และ 1 แห่ง มีความพร้อมค่อนข้างสูงต่อการเข้ารับการตรวจประเมินผลการพัฒนา 2) ชุมชนจัดตั้งกลุ่มขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำทั้ง 4 มิติการพัฒนา และเข้าใจขั้นตอนหลักในการขอรับการรับรองมาตรฐาน อย่างไรก็ตามร้องขอให้หน่วยงานสนับสนุนช่วยเตรียมเอกสารประกอบเนื่องจากมีหลายกิจกรรมพัฒนา และ 3) ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาเพื่อให้ชุมชนอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น คือ ระดับการพัฒนาเริ่มแรก เงื่อนไขหรือวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนหรือลักษณะประจำของชาติพันธุ์ ความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำและความร่วมมือสมาชิกภายในชุมชน โดยมีกลไกขับเคลื่อน คือ การสร้างความเข้าใจและผลักดันให้ชุมชนเห็นประโยชน์